

Rapinyaires raptats

J. P. POMPIDOR

"Rapinyaires raptats", de Sebastià Girard, és l'article guanyador del premi EL TEMPS de periodisme de la Nit de Sant Jordi de Perpinyà d'enguany. Explica l'insòlit tràfic d'ous de rapinyaires a Catalunya Nord, una activitat il·legal molt lucrativa que existeix des de fa molt i és poc coneguda.

Catalunya Nord és la zona pirinenca amb la varietat de rapinyaires més gran. Aquests ocells són molt sovint peces rares i protegides per les lleis de la majoria de països.

Un dia qualsevol a la frontera franco-alemanya, els duaners francesos deturen un cotxe. El conductor, un alemany, és sospitós de participar en un tràfic d'ous d'ocells de rapinya. La policia no haurà de cercar gaire per trobar una capsa d'ous que no són de gallina sinó de falcó pelegrí. L'home els havia robats d'un niu de prop de les Madres, Catalunya Nord.

Els ous no havien d'acabar aquí el seu camí, sinó als països àrabs, després d'haver nascut en una incubadora d'una criador alemany. El tràfic, poc conegut, és tan fructuós com el de la droga i existeix des de fa molt. Tothom ha vist un dia o altre un emir àrab aixecant el puny per mostrar un exemplar de la seua col·lecció privada de rapinyaires. Entre ells tenen un simbolisme molt intens, riquesa, poder; els falcons hi són considerats trofeus de glòria. Aqueixos rapinyaires són molt sovint peces rares i protegides per les lleis de la majoria de països. Malgrat tot, hi ha un tràfic que va del Pirineu als països àrabs via Alemanya.

Jean-Pierre Pompidor va ser dels primers a denunciar aquest mercat negre. Aquest ornitòleg nord-català passa hores i hores censant els rapinyaires de Catalunya Nord. Més d'una vegada ha pogut veure com, d'una manera no sempre explicable, desapareixien ous o polls. La Ligue de Protection des Oiseaux i el

Fond d'Intervention pour les Rapaces (FIR) havien constituït una xarxa d'informació per protegir els nius de rapinyaires d'un altre perill: dels robatoris, confirmats al Massís Central i al Pirineu. Fa més de deu anys que Jean-Pierre Pompidor sap que hi ha aquest tràfic i el combat amb els pocs mitjans que té. El mètode és

J. P. POMPIDOR

força simple, gairebé insultant. La reproducció dels rapinyaires en captivitat és molt complexa i fins i tot impossible en el cas d'algunes espècies; els criadors tenen cura dels polls o fan néixer els ous robats en incubadores. Després, només han de declarar-ne oficialment el naixement. D'aquesta manera, alguns criadors arriben a "fer miracles" com explica l'ornitòleg nord-català, perquè aconsegueixen quatre o cinc naixements anuals a partir d'una sola parella: una animalada.

A més dels rics dels països àrabs, aquest mercat té clients com els taxidermistes, els col·leccionistes d'ous o els falconers normals i corrents que, voluntàriament o no, són l'última etapa de la cadena. L'altre factor contra el qual és impossible de lluitar és el dels controls fronterers. "Aquest tràfic és tan fructuós com el de la droga, però els riscos són menors. És gairebé impossible que un cotxe matriculat a Alemanya sigui sotmès a control a la frontera d'Estrasburg. Quants cotxes amb matrícula 66 controlen a la frontera amb Espanya? I a més, què en sap un duaner, de la diferència entre un ou de gallina i un de pelegrí?"

El preu, és clar, no és pas el mateix. Al mercat negre un falcó pelegrí, el més buscat, té un valor que ronda els trenta mil francs francesos (unes 750 mil pessetes). La innocent capsa d'ous és, doncs, una vera mina d'or. La dificultat a saber reconèixer un ou de rapinyaire ja fa veure que aquests afollanys són especialistes. "Els nius que més perillen són els que es troben més a prop de les pistes forestals o a les penyes baixes, sobretot els d'espècies rares, com l'àliga de Bonelli, el trençalòs o l'àliga reial". A més, cal una gran experiència escaladora per a arribar-hi. Jean-Pierre Pompidor rep cada any una llista de números de matrícules de cotxes sospitosos. Gràcies al seu coneixement dels racons del Pirineu nord-català i a aquesta preciosa llista va poder contribuir a la detenció d'un contra-

TONTON JO

Jean-Pierre Pompidor va ser un dels primers a denunciar el mercat negre d'ous de rapinyaires. Aquest ornitòleg intenta combatre aquesta activitat amb els pocs mitjans que té.

bandista, fa dos anys, a la frontera franco-alemanya. "Sé on són els nius que perillen. Aquest, l'havia vist que rodava per les Madres i vaig donar l'alerta. Aquesta vegada n'hem salvats quatre, però no podem pas posar una persona al peu de cada penya".

Un cop detingut a la frontera, els polls hagueren de seguir un tractament especial d'aclimatació abans de deixar-los anar. L'home fou condemnat a pagar una multa de cinc mil francs (unes 125 mil pessetes). Una sanció ridícula. És evident que, contraban d'aquesta mena, sempre n'hi ha hagut, però ara l'obertura de les fronteres el facilita. Avui els controls se centren, la majoria de vegades, per no dir sempre, en la droga i en els immigrants clandestins, i no gaire cosa més. Catalunya Nord és la zona pirinenca amb la varietat de rapinyaires més gran. En pocs quilòmetres hi ha aiguamolls, garrigues, boscos, penyes i alta muntanya. Cada espècie hi troba el medi apropiat. Els rapinyaires tenen un paper capital en el manteniment de l'equilibri natural. Són, per sobre de tot, depreda-

dors que cacen els animals que els especialistes anomenen "nocius", val a dir, les poblacions més nombroses: coloms, estornells, garses i rosegadors. Des de l'any 1972 la legislació francesa considera totes les espècies de rapinyaires protegides. Aquest any 2000 ha començat a tot l'estat francès una gran operació per fer-ne el recompte. L'operació durarà dos anys i a Catalunya Nord hi treballaran una quarantena de voluntaris sota les ales de Jean-Pierre Pompidor. Avui la feina feta per l'associació nord-catalana d'ornitologia en fa un dels referents ambientals. Quan l'Office National des Forêts (ONF) vol obrir una nova pista forestal o tallar bosc, ho fa en col·laboració amb els ornitòlegs. Quan els escaladors volen obrir noves vies, els demanen opinió i consell. Però malgrat tots els esforços per salvaguardar aquestes espècies, els rapinyaires, símbol de potència i de riquesa, continuen essent una pastura de les més fràgils.

Sebastià Girard